

#GarbíPereVergesaCasa, aprenent a pensar, sentir i estimar en temps de confinament.

L'emergència sanitària i el confinament estan imposant a tot el món una crisi sistèmica i un canvi profund en les formes d'interacció social. Què passa, doncs, quan l'escola, que és un dels principals espais de socialització dels infants i adolescents, queda tancada i es perd la presencialitat i l'estar junts a l'aula?

A les escoles Garbí Pere Vergés, aquesta situació de “[docència no presencial d'emergència](#)”, en què hem volgut garantir la continuïtat de l'Escola a distància, ha coincidit amb el procés de consolidació del nostre canvi metodològic. Fa cinc anys vam iniciar la transformació educativa cap a un projecte pedagògic més competencial i interdisciplinari, amb una forta aposta per la tecnologia i la personalització dels aprenentatges. I han estat precisament aquests canvis els que ens han permès actuar amb rapidesa i resiliència davant de la necessitat forçosa d'adaptar l'aprenentatge presencial a l'entorn virtual. D'una banda, perquè ja havíem establert el desenvolupament de la competència digital dels alumnes i dels mestres com a eix prioritari del nostre projecte pedagògic, i de l'altra, perquè també havíem introduït diferents eines i dispositius tecnològics en els processos d'ensenyament-aprenentatge.

Disposar tant de la tecnologia com de les competències digitals necessàries ens ha permès crear la nostra **Escola Virtual** – #GarbíPereVergesaCasa i construir un ecosistema educatiu no presencial, basat en diferents plataformes: Garbí Virtual com a entorn d'aprenentatge per consultar i fer el

seguiment de les activitats, i l'eina col.laborativa *Teams* com a aula virtual on els alumnes poden interaccionar de forma sincrònica (en temps real) o asincrònica (diferida en el temps) entre ells i també amb els mestres.

Però la tecnologia no és pas suficient per assumir el repte de l'aprenentatge a distància ja que és la pedagogia la que donarà sentit a les eines digitals que utilitzem. Així doncs, la transició cap a l'aprenentatge online s'ha pogut liderar amb eficiència perquè ja havíem introduït canvis metodològics a la pràctica educativa, implementant el nostre propi model pedagògic, dividit en el treball global per projectes i el treball específic. L'enfocament actiu i personalitzat d'aquestes metodologies fa que els nostres alumnes ja estiguin acostumats a treballar de forma autònoma; regulen el seu propi aprenentatge i demostren la seva competència d'aprendre a aprendre, tan necessària en l'aprenentatge a distància.

Aquest rerefons, juntament amb l'esforç, la il·lusion i la dedicació dels docents per adaptar-se al context educatiu virtual, ha fet possible que el vincle emocional amb els alumnes i els mestres s'hagi reforçat i, a la vegada, s'hagi donat continuïtat al procés d'aprenentatge al llarg del confinament.

Tot i disposar d'aquest bagatge metodològic i tecnològic, la posada en marxa de la **#GarbiPereVergesaCasa** ha necessitat d'un profund procés de reflexió sobre com traslladar l'essència del nostre projecte pedagògic – la formació integral de les persones – a l'aprenentatge a distància en un context excepcional de pandèmia. Pere Vergés, el fundador de les nostres escoles, resumia la funció de l'Escola amb les paraules següents: *“L'Escola és una base extensa de vida humana, humaníssima, intensa, profunda, sobre la qual, ambiciosos de la idea, podem edificar molt. Per tant, l'Escola ha de respondre a aquest tot funcional que és la vida d'una persona, en la seva unitat intel·lectual i anímica”*. **L'escola virtual, doncs, havia de donar resposta a una doble finalitat**

educativa: acompanyar emocionalment els nostres alumnes (saber sentir i estimar) i ajudar a personalitzar els seus aprenentatges (saber pensar). Tenint clar el nord cap on ens volíem dirigir, el repte al qual ens vam afrontar consistia en crear una estratègia integral de virtualització de l'aprenentatge, que va implicar un replantejament de l'estructura organitzativa, dels espais d'aprenentatge, dels recursos i el temps educatiu, així com aspectes específics de la didàctica, l'avaluació, la tutoria i els rols dels alumnes i mestres en aquesta experiència d'aprenentatge virtual.

Saber pensar, a distància

Pere Vergés suggeria que el saber pensar havia d'anar *“més enllà de les lliçons més o menys arbitràries, ridícules, desorbitades, inadeguades i sense connexió amb la realitat ètica, física i imaginativa”*. Per tant, el nou context d'aprenentatge, des de casa, en un moment d'emergència, ha requerit connectar amb la realitat dels alumnes i de les famílies i plantejar quin és el sentit dels aprenentatges durant el confinament i, en conseqüència, saber quins són els objectius d'aprenentatge i els continguts que s'havien de prioritzar. En general, **s'ha donat prioritat a treballar les competències més transversals, com el pensament crític, la creativitat, l'autonomia i la col·laboració, i s'han dissenyat experiències d'aprenentatge partint d'objectius i continguts significatius, funcionals i propers a la realitat dels alumnes.**

Així doncs, les **“e-activitats”** o els **“e-projectes”** dissenyats durant aquest trimestre han seguit el plantejament metodològic del nostre projecte pedagògic, que fomenta l'aprenentatge actiu i la motivació de l'alumne i parteix sempre de la idea que l'aprenentatge online necessita, igual que l'aprenentatge presencial, una construcció social i personal dels coneixements. Encara que l'aprenentatge online i l'aprenentatge presencial comparteixin aquest mateix fonament psicopedagògic – el constructivisme social –, haurem de tenir

en compte que certes dinàmiques es produeixen a l'aula a través d'una conversa continuada, per això, per a l'entorn d'ensenyament virtual, caldrà redefinir i planificar-les específicament. Així doncs, **Marcelo Maina**, professor Psicologia i Ciències de l'Educació de la UOC, explica que l'aprenentatge a distància requereix fer una detallada definició i concreció dels objectius d'aprenentatge i els seus indicadors d'avaluació, i ser conscients de les possibilitats i limitacions que ofereix l'espai virtual d'aprenentatge per recollir les diferents evidències d'aprenentatge. D'altra banda, cal dissenyar espais virtuals, ja siguin sincrònics o asincrònics, on hi hagi treball en equip, discussions, resolució de problemes... que ajudin a compartir, debatre i reflexionar junts per així obtenir un aprenentatge més sòlid i durador. Finalment, en el disseny de l'aprenentatge online cal definir també les estratègies que permetin donar feedback continuat als alumnes. Mentre que, a l'aula, el mestre pot guiar l'aprenentatge de l'alumne de forma espontània, en l'entorn digital s'han de planificar amb altres tipus d'eines, com qüestionaris, rúbriques o d'espais digitals de coavaluació i autoavaluació.

Aquest procés d'adaptació del procés d'ensenyament-aprenentatge a l'entorn virtual ha implicat també tenir en compte el nivell de desenvolupament dels alumnes en cada etapa escolar i vehicular diferents propostes educatives segons cada cicle i etapa. Sobretot en les etapes on els alumnes necessiten més suport i guia de l'adult en el seu procés d'aprenentatge, especialment les etapes d'infantil i el cicle inicial de Primària, hem elaborat recomanacions i recursos educatius amb l'objectiu d'acompanyar els alumnes en un entorn diferent. En les etapes superiors on els alumnes són més autònoms, hem definit un horari amb classes virtuals en directe i hem donat continuïtat a les unitats didàctiques amb el treball global per projectes i el treball específic. En el cas del Batxillerat, hem dissenyat un model híbrid de classes en directe, en format virtual i classes presencials, per

acompanyar els alumnes en la seva preparació per a les proves PAU.

Saber sentir i estimar, a través de les pantalles

Seguint amb les idees pedagògiques de Pere Vergés, que considerava que l'escola *"no pot entendre's com un encasellat de classes, sinó com una harmonia de famílies en la seva funció social [...] i de reaccions corresponents als fets i a les idees."*, **#GarbiPereVergesaCasa** havia de continuar oferint espais de familiaritat, espais de convivència i interacció on poder estar junts a distància per conversar activament sobre tot allò que està passant en el món i que afecta el dia a dia dels alumnes, en una situació d'extrema incertesa i fragilitat. Mantenir la funció tutorial i orientadora, així com la interacció entre alumnes i professors i enfortir el vincle emocional ha estat possible traslladant el saber sentir i estimar a un escenari digital amb sessions de tutoria virtuals en petits grups que feien possible la creació d'un clima de confiança i seguretat. A banda de l'acompanyament emocional, l'escola virtual també ha volgut enfortir el sentiment de pertinença i el gust per la cultura, l'esport i l'art, encara que fos a través de les pantalles, amb l'organització de diverses activitats socials i lúdiques, com la celebració de Sant Jordi, la Setmana de Premis de Treballs de Recerca i el Certamen de Lectura en Veu alta, la cursa de confinament, el concert de la Damaris Gelabert, tot retransmès per videoconferències i xarxes socials.

La Vida Social, també amb l'escola tancada

Pere Vergés defensava una escola que fos un agent de transformació social i, per tant, va posar la Vida Social com l'eix, entorn del qual es mou tota la institució. Per això, les activitats, l'organització i la vida diària de l'Escola, que cultiva la personalitat individual i també la responsabilitat col·lectiva, es programen seguint aquest objectiu. Amb l'escola tancada, hem buscat alternatives

creatives per mantenir l'essència de la Vida Social viva. Així, les reunions de caps de color han passat a fer-se a través de videoconferències; els cronistes s'han centrat en documentar el dia a dia del confinament; els hàbits d'higiene i el saber estar al menjador s'han enregistrat amb diaris audiovisuals; i les activitats solidàries s'han reformulat, amb iniciatives que han sortit dels mateixos alumnes com, per exemple, la donació de la collita de l'hort de Badalona a Càritas.

Preparant-nos per al segle XXI: Aprendre de la incertesa

El trimestre de confinament i **#GarbíPereVergesaCasa** ens ha mostrat que estem en un moment de *"transformacions sense precedents i radicalment incertes"*, com ho explica l'historiador **Yuval Noah Harari**. Però, aquest temps és també un moment per aprendre d'aquesta incertesa radical, incorporar-la com a situació de la realitat a les nostres aules i generar oportunitats d'aprenentatge per als nostres alumnes perquè tinguin les eines necessàries per construir el seu projecte vital tot sabent sentir, estimar i pensar, ja sigui en un entorn presencial o digital. **Mirant enrere, el desenvolupament de la nostra escola virtual-#GarbíPereVergesaCasa ens ha permès convertir aquesta emergència sanitària en una oportunitat per consolidar el nostre projecte pedagògic, créixer com a comunitat educativa i personalitzar les experiències dels alumnes al llarg d'aquest trimestre per estar més a prop d'ells i de les seves famílies.**